

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-87-35>

УДК 657.6

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

FORMATION OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT OF THE ECOLOGICAL COMPONENT: PROBLEM ASPECTS

Овчарова Наталія Вікторівнакандидат економічних наук, старший викладач,
Сумський державний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8362-3283>**Буханцова Яна Володимирівна**здобувач вищої освіти (бакалавр),
Сумський державний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-3466-5279>**Ovcharova Nataliia, Bukhantsova Yana**
Sumy State University

У статті досліджено теоретичні та практичні аспекти формування обліково-аналітичного забезпечення екологічної складової діяльності підприємств. Обґрунтовано необхідність формування комплексного інформаційного середовища, яке забезпечує своєчасне виявлення, оцінку та контроль екологічних витрат, зобов'язань, ризиків та результатів природоохоронної діяльності підприємств. Особливу увагу приділено проблемним аспектам організації обліково-аналітичного забезпечення екологічної складової. У результаті дослідження запропоновано напрями вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення екологічної складової, які передбачають адаптацію міжнародних стандартів екологічного обліку, впровадження систем екологічного моніторингу та розширення аналітичних можливостей екологічної звітності.

Ключові слова: екологічний облік, управлінський аналіз, сталий розвиток, екологічні витрати, екологічні зобов'язання.

This article examines the theoretical and practical aspects of developing accounting and analytical support for the environmental component of business operations amid increasing demands for sustainable development and corporate environmental responsibility. It is determined that the modern system of accounting and analytics requires transformation in line with the challenges of greening the economy and integrating environmental indicators into the process of management and strategic decision-making. The necessity of creating a comprehensive information environment that ensures the timely identification, assessment, and control of environmental costs, liabilities, risks, and the results of an enterprise's environmental protection activities is substantiated. Particular attention is paid to problematic aspects of organizing accounting and analytical support for the environmental component, including: the lack of a unified methodological approach to accounting for environmental costs; imperfections in regulatory and legal frameworks; the complexity of assessing environmental assets; insufficient detail in environmental reporting; and the limited analytical tools for evaluating the impact of economic activities on the environment. It has been established that the fragmentation of information and insufficient integration of environmental indicators into the management accounting system complicate the process of forming a reliable information base for making effective management decisions. The study proposes areas for improving the accounting and analytical framework for environmental management, including the adaptation of international environmental accounting standards, the digitization of accounting processes, the implementation of environmental monitoring systems, and the expansion of analytical capabilities in environmental reporting. Modernizing the accounting and analytical framework will enable management to make informed environmental decisions, reduce risks, and ensure the investment attractiveness of enterprises in the context of post-war recovery.

Keywords: environmental accounting, management analysis, sustainable development, environmental costs, environmental obligations.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку світової та національної економіки характеризується глобальною зміною парадигми господарювання. Традиційна модель, орієнтована виключно на максимізацію прибутку без урахування наслідків для навколишнього природного середовища, продемонструвала свою неспроможність забезпечити довгострокове виживання людства. Концепція сталого розвитку, задекларована ООН, та вимоги Європейського зеленого курсу вимагають від суб'єктів господарювання повної трансформації бізнес-моделей. У цих умовах екологічна складова діяльності підприємства перетворюється з другорядного фактора на один із ключових детермінантів його конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості та ринкової вартості.

Підприємницька діяльність є основним фактором впливу на навколишнє середовище, тому що виробничі процеси загалом використовують великий обсяг ресурсів та утворюють значні обсяги відходів. Саме тому екологічна відповідальність бізнесу стає необхідною вимогою для забезпечення стійкості економіки та життєдіяльності. На сьогодні більшість компаній впроваджують екологічні умови праці, «зелені» технології, розробляють плани щодо ресурсоефективності тим самим намагаючись зменшити негативний вплив на довкілля та забезпечують діяльність відповідно до вимог міжнародних стандартів, збільшуючи свою конкурентоспроможність [1].

Одним із найскладніших викликів на цьому шляху є формування якісного, прозорого та релевантного обліково-аналітичного забезпечення екологічної діяльності підприємств. Фінансова та управлінська звітність компаній має відображати не лише монетарні показники, а й реальний вплив бізнесу на екосистему: обсяги викидів парникових газів, раціональність використання природних ресурсів, витрати на охорону довкілля та екологічні зобов'язання.

Проте на практиці вітчизняні підприємства стикаються з відсутністю єдиних методологічних підходів, недосконалістю нормативно-правового регулювання та методологічним розривом між фінансовим обліком та потребами екологічного менеджменту. Історично сформована система бухгалтерського обліку орієнтована на фіксацію операцій, що мають чітке грошове вираження та безпосередній вплив на фінансовий результат. Натомість більшість екологічних наслідків діяльності

залишаються поза межами бухгалтерського балансу. Це зумовлює високу актуальність теми дослідження, орієнтованого на виявлення та системне вирішення проблемних аспектів формування обліково-аналітичного інструментарію екологізації економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання формування обліково-аналітичного забезпечення екологічної складової діяльності підприємств протягом останніх років набули критичної ваги в економічній науці. Це зумовлено безпрецедентним посиленням регуляторних вимог на європейському та глобальному рівнях.

Питання формування обліково-аналітичного забезпечення екологічної складової діяльності підприємств останніми роками активно досліджуються у контексті сталого розвитку, ESG-трансформації бізнесу та впровадження нефінансової звітності. Особливої актуальності ці питання набули в умовах євроінтеграційних процесів та необхідності адаптації вітчизняної системи обліку до міжнародних стандартів розкриття екологічної інформації. Зокрема, тенденцій впровадження ESG-стандартів та активностей у світове та вітчизняне бізнес-середовище досліджують Бондаренко, Л., Скоропад, І., Лопушняк Г., Давидова Д. [1; 4; 10; 11].

У роботі Огієнка А. [7] досліджено роль екологічної відповідальності підприємств у забезпеченні сталого розвитку та визначено необхідність формування інформаційної бази для прийняття управлінських рішень щодо екологічних аспектів діяльності. Автор наголошує на важливості інтеграції екологічних показників у систему управління підприємством.

Швидка О.П. [12] розглядає інтеграцію екологічних та соціальних аспектів у бізнес-моделі підприємств. У дослідженні обґрунтовується необхідність розширення традиційної системи обліку шляхом включення показників сталого розвитку та екологічної ефективності.

Диха М.В. та Диха В.В. [3] досліджують екологічну складову як один із ключових елементів забезпечення сталого розвитку. Автори акцентують увагу на необхідності формування системи показників для оцінювання екологічного впливу підприємств та посилення аналітичної складової управління природоохороною діяльністю.

У статті Поліщук І.Р. та Пилипчук А.О. [8] розглянуто особливості розкриття інформації про сталий розвиток у звітності підприємств. Значну увагу приділено екологічним показни-

кам та проблемам їх відображення у звіті про управління, що є важливим елементом сучасного обліково-аналітичного забезпечення.

Проблеми розвитку екологічного обліку, як вагомому інструменту бухгалтерського обліку присвячені роботи Гевчук А. В., Колеснікова О. М., Марчук У. О. та Берташ А. С. [2; 5].

Питання екологічного менеджменту як інструменту екологізації економіки досліджуються у праці [13], де підкреслюється необхідність використання якісної обліково-аналітичної інформації для управління екологічними ризиками та контролю природоохоронних заходів.

Окремим, специфічним для України вектором досліджень став облік екологічних збитків та руйнувань, завданих промисловому та природному потенціалу внаслідок військових дій. Бухгалтерська спільнота наразі активно дискутує щодо критеріїв визнання таких збитків у складі надзвичайних витрат та відображення екологічних зобов'язань з майбутньої рекультивациї території.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний науковий доробок, більшість робіт присвячена або загальним принципам сталого розвитку, або специфічним галузевим аспектам екологічного аудиту, залишаючи поза увагою питання комплексної інтеграції цих даних у єдину облікову систему. Більшість методик аналізу екологічної ефективності відірвані від бухгалтерських первинних даних, що знижує їхню практичну цінність.

Попри суттєвий масив публікацій за останні роки, залишається методологічний розрив між високорівневими вимогами ESG-стандартів та щоденним інструментарієм прикладного обліку. Більшість сучасних розробок мають рекомендаційний характер для великих корпорацій. Залишається недостатньо розробленими чіткі алгоритми інтеграції екологічних рахунків до діючого Робочого плану рахунків підприємств, методики автоматизації збору нефінансових екологічних метрик, обґрунтовані моделі внутрішнього екологічного аналізу, які б пов'язували екологічні показники із фінансовою стійкістю компанії. Цей інституційний та методологічний вакуум обумовлює необхідність проведення подальших досліджень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є системне дослідження теоретико-методологічних засад формування обліково-аналітичного забезпечення екологічної діяльності підприємств та

ідентифікація ключових проблемних аспектів його практичної реалізації в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні тенденції розвитку світової економіки характеризуються посиленням уваги до питань екологічної безпеки, ресурсоефективності та дотримання принципів сталого розвитку. У таких умовах підприємства змушені трансформувати власні системи управління відповідно до вимог екологічної відповідальності, що обумовлює необхідність удосконалення обліково-аналітичного забезпечення екологічної складової діяльності.

Екологічні аспекти господарювання поступово перетворюються із другорядного елемента корпоративної політики на один із ключових чинників конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості та довгострокової фінансової стійкості підприємства. У зв'язку з цим зростає значення системи екологічного обліку, яка повинна забезпечувати формування достовірної, повної та релевантної інформації про вплив діяльності суб'єкта господарювання на навколишнє природне середовище.

Обліково-аналітичне забезпечення екологічної складової доцільно розглядати як інтегровану систему збору, реєстрації, обробки, аналізу та узагальнення інформації щодо екологічних витрат, екологічних активів, зобов'язань, ризиків і результатів природоохоронної діяльності. Основним призначенням такої системи є забезпечення інформаційної підтримки процесу прийняття управлінських рішень у сфері екологічного менеджменту, а також формування нефінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів.

У сучасній практиці екологічний облік виконує не лише контрольну, а й стратегічну функцію. Його значення зростає у зв'язку з інтеграцією концепції сталого розвитку в систему корпоративного управління та необхідністю оцінювання екологічних ризиків, пов'язаних із виробничою діяльністю підприємства. Саме тому екологічна інформація повинна бути інтегрована не лише у фінансову звітність, а й у систему внутрішнього управлінського аналізу.

У процесі дослідження встановлено, що розвиток обліково-аналітичного забезпечення екологічної складової діяльності підприємств в Україні стримується низкою системних проблем методологічного, нормативного, організаційного та інформаційного характеру [2; 6].

Однією з ключових проблем є відсутність єдиного методичного підходу до організації

екологічного обліку. На практиці підприємства самостійно визначають порядок відображення екологічних витрат та природоохоронної діяльності, що призводить до неоднорідності облікової практики та ускладнює процес порівняння екологічної звітності між суб'єктами господарювання.

Важливою проблемою також залишається недосконалість нормативно-правового регулювання. Чинна система бухгалтерського обліку лише частково враховує вимоги екологізації економіки та не містить чітких рекомендацій щодо: оцінки екологічних активів, формування екологічних резервів, обліку природного капіталу, відображення екологічних ризиків у фінансовій звітності тощо.

Крім того, вітчизняна практика бухгалтерського обліку поки що недостатньо гармонізована із міжнародними стандартами ESG-звітності та вимогами IFRS S1 і IFRS S2 [1; 11].

Суттєвою проблемою є також фрагментарність екологічної інформації. На більшості підприємств дані щодо використання природних ресурсів, рівня викидів, утворення відходів та екологічних витрат формуються окремо бухгалтерськими, виробничими й технічними підрозділами. Це ускладнює створення єдиного інформаційного середовища для комплексного аналізу екологічної ефективності діяльності підприємства.

Недостатній рівень деталізації екологічних витрат призводить до того, що витрати на природоохоронні заходи включаються до складу адміністративних або загальновиробничих витрат без окремого аналітичного обліку. У результаті підприємства не мають можливості об'єктивно оцінити:

- фактичний обсяг екологічних витрат;
- ефективність природоохоронних заходів;
- рівень ресурсних втрат та екологічних ризиків.

Особливо складною залишається проблема оцінки екологічних активів та природного капіталу. Відсутність єдиних підходів до вартісної оцінки екологічного збитку, деградації природних ресурсів та впливу господарської діяльності на довкілля значно обмежує можливість повноцінного відображення екологічних ризиків у системі бухгалтерського обліку.

Отже, розвиток обліково-аналітичного забезпечення екологічної складової діяльності бізнесу в Україні стримується низкою системних проблем, які мають методологічний, організаційний, нормативний та інформаційний характер (рис. 1).

Зазначені проблеми свідчать про необхідність модернізації обліково-аналітичної системи підприємств, гармонізації національного обліку з міжнародними стандартами та впровадження сучасних цифрових і аналітичних інструментів екологічного управління.

В умовах екологізації економіки модель обліково-аналітичного забезпечення екологічної складової повинна інтегровтися у загальну систему бухгалтерського, управлінського та стратегічного управління підприємством.

Така модель дозволяє не лише контролювати витрати на природоохоронні заходи, а й оцінювати екологічну результативність діяльності, рівень ресурсоефективності та ступінь відповідності принципам сталого розвитку.

Модель обліково-аналітичного забезпечення екологічної складової являє собою інтегровану інформаційно-аналітичну систему, спрямовану на збір, вимірювання, узагальнення, аналіз і передачу даних щодо екологічних витрат, використання природних ресурсів, екологічних ризиків та впливу господарської діяльності підприємства на навколишнє середовище. Її ключове призначення полягає у формуванні достовірної інформаційної бази для прийняття управлінських рішень, які одночасно забезпечують економічну ефективність і екологічну безпеку діяльності підприємства. При цьому вона повинна включати три взаємопов'язані блоки: фінансовий екологічний облік, управлінський екологічний облік та натуральний (операційний) облік.

У системі обліково-аналітичного забезпечення облік відіграє ключову роль, оскільки передбачає в собі інтеграцію фінансової та нефінансової інформації, що допомагає одночасно оцінювати як екологічну так і економічну складову підприємницької діяльності.

Фінансовий екологічний облік забезпечує відображення екологічних витрат, зобов'язань, штрафів та природоохоронних інвестицій у фінансовій звітності підприємства.

Для побудови якісної системи обліку суб'єктам господарювання доцільно використовувати базову класифікацію об'єктів, що відображають екологічну діяльність:

- екологічні витрати, а саме, витрати на запобігання екологічному збитку (модернізація обладнання, очисні споруди); витрати на ліквідацію наслідків забруднення; екологічні платежі та штрафи; витрати на екологічний менеджмент та аудит;
- екологічні зобов'язання – юридичні або добровільні зобов'язання підприємства щодо

Рис. 1. Ключові проблемні аспекти та виклики формування обліково-аналітичного забезпечення екологічної складової

Джерело: сформовано авторами на основі [1–5; 8]

виведення з експлуатації об'єктів, рекультивації земель, відновлення порушених природних ресурсів;

– екологічні активи – об'єкти основних засобів екологічного призначення (фільтри, утилізаційні установки), нематеріальні активи (квоти на викиди парникових газів, ліцензії на природокористування).

Важливим елементом формування ефективного обліково-аналітичного забезпечення є управлінський екологічний облік, орієнтований на внутрішні потреби менеджменту підприємства. Управлінський облік відображає внутрішні потреби бізнесу та надає інформацію керівництву для подальшого прийняття

управлінських рішень у сфері екологічного менеджменту.

Основними напрямками управлінського обліку є: внутрішня екологічна звітність, аналіз екологічних результатів, оцінка енергоефективності виробництва, облік витрат за центрами відповідальності та проведення аналізу за раціональним використанням ресурсів.

Натуральний облік передбачає фіксацію фізичних показників використання ресурсів, енергоспоживання, викидів і відходів у натуральних одиницях виміру.

Аналітична складова системи забезпечення покликана трансформувати сухі

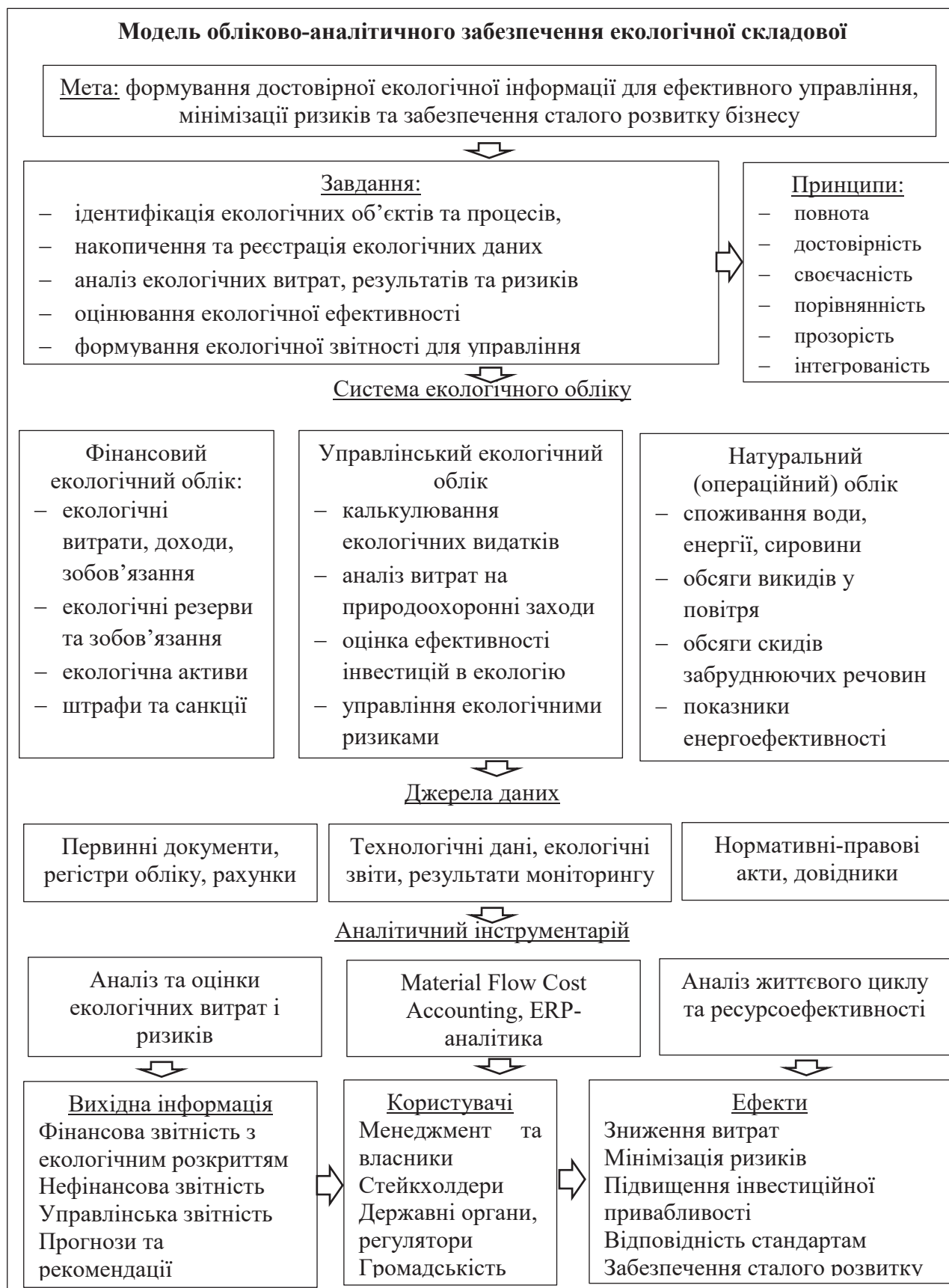

Рис. 2. Модель обліково-аналітичного забезпечення екологічної складової

Джерело: сформовано авторами

облікові дані у стратегічну інформацію для менеджменту. У сучасних умовах особливого значення набуває використання методу Material Flow Cost Accounting, який базується на аналізі потоків матеріалів і дозволяє виявляти приховані втрати ресурсів у виробничому процесі. Застосування такого підходу забезпечує не лише зменшення екологічного навантаження на довкілля, а й підвищення економічної ефективності діяльності підприємства.

Отже, фінансовий, управлінський та оперативний облік формують комплексну систему обліково-аналітичного забезпечення підприємницької діяльності з урахуванням концепції сталого розвитку. Їх узгоджене функціонування сприяє підвищенню ефективності управління екологічними процесами, забезпечуючи контроль за впливом на навколишнє середовище, що підвищує рівень екологічної відповідальності та підтримує реалізацію стратегічних ініціатив сталого розвитку.

Модель екологічного обліку виступає важливим елементом сучасної системи управління підприємством, забезпечуючи інтеграцію економічних та екологічних інтересів, підвищення прозорості діяльності та формування передумов для сталого розвитку підприємства.

Вирішення виявлених проблем повинно передбачати дотримання комплексної дорожньої карти модернізації обліково-аналітичного забезпечення, яка б охоплювала три рівні: макроекономічний, галузевий та мікроекономічний рівень підприємства.

На рівні суб'єктів господарювання доцільно приділити увагу розробці внутрішньої екологічно орієнтованої облікової політики: чітке визначення критеріїв визнання екологічних витрат, активів та зобов'язань, відкриття спеціалізованих субрахунків; переходити від обліку загальних витрат до відстеження вартості витрат матеріалів (браку, відходів) на кожному етапі створення вартості та забезпечувати інтеграцію модулів екологічного менеджменту

у загальну інформаційну систему підприємства, що дозволить збирати дані про викиди та споживання ресурсів у режимі реального часу.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що формування ефективного обліково-аналітичного забезпечення екологічної складової діяльності підприємств є важливою передумовою забезпечення сталого розвитку, підвищення конкурентоспроможності та адаптації вітчизняного бізнесу до сучасних міжнародних вимог. Чинна система бухгалтерського обліку не забезпечує повного відображення екологічних аспектів господарської діяльності, оскільки значна частина екологічних витрат і ризиків залишається недостатньо деталізованою у фінансовій звітності. Серед основних проблем формування обліково-аналітичного забезпечення екологічної складової виділено: відсутність єдиного методичного підходу до екологічного обліку, недосконалість нормативно-правового регулювання, складність оцінки екологічних активів і природного капіталу тощо.

Обґрунтовано необхідність формування інтегрованої моделі екологічного обліку, яка повинна включати фінансовий, управлінський та натуральний блоки обліку, а також забезпечувати інтеграцію екологічних показників у систему управління підприємством.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання запропонованих рекомендацій для модернізації системи екологічного обліку підприємств, підвищення прозорості екологічної звітності та мінімізації екологічних ризиків в умовах євроінтеграції та післявоєнного відновлення економіки України. Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є розробка специфічних галузевих методик обліку для аграрного сектору та енергетики України з урахуванням викликів післявоєнного відновлення та відбудови інфраструктури на засадах «зелених» технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бондаренко, Л., Скоропад, І. Сучасні тенденції ESG-активностей компанії в Україні та світі. *Економіка та суспільство*. 2024. № 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-62> (дата звернення 20.05.2026).
2. Гевчук А. В., Колеснікова О. М. Екологічний облік в обліковій системі: місце та роль у збереженні довкілля. *Ефективна економіка*. 2024. № 7. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.7.8> (дата звернення 20.05.2026).
3. Диха М.В., Диха В.В. Екологічна складова у системі забезпечення сталого розвитку під призмою сучасних викликів. *Розвиток міста*. 2024. № 1. С. 43–50. DOI: <https://doi.org/10.32782/city-development.2024.1-6> (дата звернення 20.05.2026).

4. Лопушняк Г.С., Давидова Д.Ю. Основні проблеми дотримання екологічної компоненти КСВ підприємствами України та шляхи їх вирішення. *Актуальні проблеми економіки*. 2021. № 6 (240). DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2021-1-240-70-80> (дата звернення 20.05.2026).
5. Марчук У. О., Берташ А. С. Обліково-аналітичні аспекти оцінки екологічної відповідальності бізнесу в Україні. *Ефективна економіка*. 2026. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.2.144> URL: <https://DOI: http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.2.14>
6. Морозова С.А., Троян В.Д. Теоретико-концептуальні основи розвитку екологічного бізнесу. *Економічний простір: зб. наук. праць. Український державний університет науки і технологій*. 2024. № 192. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.192.87-91> (дата звернення 20.05.2026).
7. Огієнко А. Сталий розвиток підприємства: сутність поняття, перспективи та перешкоди. *Моделювання розвитку економічних систем*. 2024. № 13. С. 205–212. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-13-31> (дата звернення 20.05.2026).
8. Поліщук І.Р., Пилипчук А.О. Розкриття інформації про сталий розвиток у звітності підприємств під час воєнного стану: екологічний аспект. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2025. № 1 (60). С. 37–45. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2025-1\(60\)-37-45](https://doi.org/10.26642/pbo-2025-1(60)-37-45) (дата звернення 20.05.2026).
9. Поясник Г. Роль екологічного підприємництва в умовах післявоєнної відбудови. *Економіка та суспільство*, 2023. № 47. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-11> (дата звернення 10.02.2026).
10. Харченко Т., Стоянець Н. Екологічні складові в системі менеджменту корпоративної соціальної відповідальності. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-92> (дата звернення 20.05.2026).
11. Чала В. С., Глущенко А. Основні напрямки розвитку європейської інтеграційної політики в контексті зеленої економіки. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2024. № 9. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13347171> (дата звернення 20.05.2026).
12. Швидка О.П. Сталий розвиток і бізнес-моделі: інтеграція екологічних та соціальних аспектів. *Стратегія економічного розвитку України*. 2024. № 55. С. 16–24. DOI: <https://doi.org/10.33111/sedu.2024.55.016.024> (дата звернення 20.05.2026).
13. Шушпанов Д., Кривокульська Н. Екологічний менеджмент як інструмент екологізації економіки. *Економічний дискурс*. 2024. № 1. С. 118–128. DOI: <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2024-1-10> (дата звернення 20.05.2026).

REFERENCES:

1. Bondarenko L. and Skoropad I. (2024). Suchasni tendentsii ESG-aktyvnosti kompanii v Ukraini ta sviti [Current trends of ESG activities of companies in Ukraine and the world]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-62> (accessed 20 May 2026). (in Ukrainian)
2. Hevchuk A.V. and Kolesnikova O.M. (2024). Ekolohichniy oblik v oblikovii systemi: mistse ta rol u zberezheni dovykillia [Environmental accounting in the accounting system: place and role in environmental protection]. *Efektivna ekonomika*, vol. 7. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.7.8> (accessed 20 May 2026). (in Ukrainian)
3. Dykha M.V. and Dykha V.V. (2024). Ekolohichna skladova u systemi zabezpechennia staloho rozvytku pid pryzmoiu suchasnykh vyklykiv [Environmental component in the system of sustainable development under modern challenges]. *Rozvytok mista*, vol. 1, pp. 43–50. DOI: <https://doi.org/10.32782/city-development.2024.1-6> (accessed 20 May 2026). (in Ukrainian)
4. Lopushniak H.S. and Davydova D.Yu. (2021). Osnovni problemy dotrymannia ekolohichnoi komponenty KSV pidpriemstvamy Ukrainy ta shliakhy yikh vyrishennia [Main problems of compliance with the environmental component of CSR by Ukrainian enterprises and ways to solve them]. *Aktualni problemy ekonomiky*, vol. 6 (240). DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2021-1-240-70-80> (accessed 20 May 2026). (in Ukrainian)
5. Marchuk U.O. and Bertash A.S. (2026). Oblikovo-analitychni aspekty otsinky ekolohichnoi vidpovidalnosti biznesu v Ukraini [Accounting and analytical aspects of assessing environmental responsibility of business in Ukraine]. *Efektivna ekonomika*, vol. 2. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.2.144> (accessed 20 May 2026). (in Ukrainian)
6. Morozova S.A. and Troian V.D. (2024). Teoretyko-kontseptualni osnovy rozvytku ekolohichnoho biznesu [Theoretical and conceptual foundations of environmental business development]. *Ekonomichnyi prostir*, vol. 192. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.192.87-91> (accessed 20 May 2026). (in Ukrainian)
7. Ohienko A. (2024). Stalyi rozvytok pidpriemstva: sutnist poniattia, perspektyvy ta pereshkody [Sustainable development of an enterprise: essence, prospects and obstacles]. *Modeliuvannia rozvytku ekonomichnykh system*, vol. 13, pp. 205–212. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-13-31> (accessed 20 May 2026). (in Ukrainian)

8. Polishchuk I.R. and Pylypchuk A.O. (2025). Rozkryttia informatsii pro stalyy rozvytok u zvitnosti pidpriemstv pid chas voiennoho stanu: ekolohichniy aspekt [Disclosure of sustainable development information in enterprise reporting during martial law: environmental aspect]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, vol. 1 (60), pp. 37–45. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2025-1\(60\)-37-45](https://doi.org/10.26642/pbo-2025-1(60)-37-45) (accessed 20 May 2026). (in Ukrainian)
9. Poiasnyk H. (2023). Rol ekolohichnoho pidpriemnytstva v umovakh pisliavoiennoi vidbudovy [The role of environmental entrepreneurship in post-war recovery]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 47. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-11> (accessed 10 February 2026). (in Ukrainian)
10. Kharchenko T. and Stoianets N. (2023). Ekolohichni skladovi v systemi menedzhmentu korporatyvnoi sotsialnoi vidpovidalnosti [Environmental components in the corporate social responsibility management system]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-92> (accessed 20 May 2026). (in Ukrainian)
11. Chala V.S. and Hlushchenko A. (2024). Osnovni napriamky rozvytku yevropeiskoi intehtatsiinoi polityky v konteksti zelenoi ekonomiky [Main directions of the development of European integration policy in the context of the green economy]. *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii*, vol. 9. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13347171> (accessed 20 May 2026). (in Ukrainian)
12. Shvydka O.P. (2024). Stalyi rozvytok i biznes-modeli: intehtatsiia ekolohichnykh ta sotsialnykh aspektiv [Sustainable development and business models: integration of environmental and social aspects]. *Stratehiia ekonomichnoho rozvytku Ukrainy*, vol. 55, pp. 16–24. DOI: <https://doi.org/10.33111/sedu.2024.55.016.024> (accessed 20 May 2026). (in Ukrainian)
13. Shushpanov D. and Kryvokulska N. (2024). Ekolohichniy menedzhment yak instrument ekolohizatsii ekonomiky [Environmental management as a tool for greening the economy]. *Ekonomichniy dyskurs*, vol. 1, pp. 118–128. DOI: <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2024-1-10> (accessed 20 May 2026). (in Ukrainian)

Дата надходження статті: 18.06.2026

Дата прийняття статті до публікації: 16.07.2026

Дата публікації статті: 27.07.2026